

La Riera / Riu Congost

Granollers

Ubicació

Comarca: Vallès Oriental
Lloc/Adreça: 08400-GRANOLLERS
Emplaçament: Al centre del terme

Coordenades:

Latitud: 41.60563
Longitud: 2.27971
UTM Est (X): 439980
UTM Nord (Y): 4606242

Classificació

Número de fitxa: 08096-221
Àmbit: Patrimoni natural
Tipologia: Zona d'interès
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Necessita algunes actuacions de millora
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Social
Titularitat: Pública
Titular: Agència Catalana de l'Aigua
Autor de la fitxa: ARQUEOCIÈNCIA - J. M. Huélamo
Data de registre de la fitxa: dj., 01/11/2001 - 01:00

Descripció

El riu Congost, que a Montmeló rep el Mogent per l'esquerra per a formar el Besòs, travessa el terme de Granollers de nord a sud. El Congost és considerat com el tros superior del Besòs, i la llargada del Congost-Besòs és de 57'5 km. Des de Balenyà, on neix, fins a Sant Adrià de Besòs, on desemboca al Mediterrani. El riu és de tipus pluvial mediterrani-català i presenta al seu pas per Granollers llargues temporades d'estiatge i d'altres amb més o menys cabal. El seu règim depèn de les pluges del Montseny occidental i des de Balenyà porta un volum variable, però en arribar a la Garriga entra en el règim d'intermitència, car les aigües minven notablement o resta totalment sec a causa de

l'evaporació, les filtracions i les derivacions per a recs. Per això del Congost popularment a Granollers en diuen "la riera". Això no obstant, el corrent subterrani és important i permet els regadius al curs mitjà i inferior, fonamentals per a l'agricultura vallesana. El règim pluviomètric de la seva conca hidrogràfica, malgrat que no es reflecteixi en el corrent superficial, és bàsic per a les disponibilitats d'aigües subàlvies per a l'abastament domèstic, industrial i agrícola. Pel que fa a la vegetació, el riu no conserva cap bosc de ribera al llarg del seu recorregut pel terme municipal, ja que és als seus marges on s'ha assentat la ciutat. No obstant, la llera i l'entorn són el lloc d'hàbitat de 8 espècies nidificants d'ocells que han estat censades l'any 2000 i que són les següents: Ànec coll-verd ("Anas platyrhynchos"), Polla d'aigua ("Gallinula chloropus"), Corriol menut ("Charadrius dubius"), Cogullada vulgar ("Galerida cristata"), Cuereta blanca ("Motacilla alba"), Bitxac comú ("Saxicola torquata"), Balquer ("Acrocephalus arundinaceus"), i Trist ("Cisticola juncidis"). A més, en el transecte del cens es va detectar 8 espècies que només aprofiten el curs del Congost com a lloc d'alimentació. Aquestes espècies són: l'Oreneta vulgar ("Hirundo rustica"), l'Oreneta cuablanca ("Delichon urbica"), la Garsa ("Pica pica"), el Pardal comú ("Passer domesticus"), el Pardal xarrec ("Passer montanus"), el Gafarró ("Serinus serinus"), el Verdum ("Carduelis chloris") i la Cadenera ("Carduelis carduelis"). També al treball de camp es van detectar dues espècies migradores força rares dins l'àmbit vallesà: el Martinet menut ("Ixobrychus minutus") i el Martinet ros ("Ardeola ralloides"). Segons l'informe que acompanya al cens, de les 8 espècies nidificants dins la canalització del Congost, 6 presenten interès de conservació. Aquestes destacades són: 1, L'Ànec coll-verd, espècie en expansió a l'àmbit català i vallesà, però atès a la seva localitzada distribució dins del conjunt comarcal suposa un gran interès de conservació. 2, La Polla d'aigua, que a la comarca presenta una dinàmica expansiva en algunes àrees, especialment al curs del Besòs i trams inferiors dels seus tributaris; en canvi, ofereix una dinàmica recessiva als cursos muntanyencs. Atès a la localització del seu hàbitat és una espècie d'interès per a la conservació. 3, El Corriol petit, que presenta una clara dinàmica expansiva al conjunt d'Europa, Catalunya i Vallès. Tanmateix, a la comarca, a causa de la localitzada distribució del seu hàbitat, s'ha de considerar així mateix, una espècie d'interès de conservació. 4, La Cogullada vulgar, que és una espècie recessiva dins l'àmbit europeu i dins l'àmbit vallesà. 5, El Bitxac comú, també espècie recessiva dins l'àmbit europeu i amb notables oscil·lacions interanuals dins l'àmbit vallesà. I 6, El Balquer, au que a les darreres temporades ha manifestat una forta recessió dins l'àmbit vallesà (RIBAS, 2000). El riu forma un connector biològic de primer ordre entre les serralades Prelitoral i Litoral.

Observacions:

Foto 3: Autor, Pere Cornellas.

Història

La irregularitat del Congost com a contrapartida dels estiatges es manifesta en sentit contrari amb les riuades, produïdes en períodes de pluges continuades o torrencials a la zona alta del Vallès. Les avingudes sobtades i les inundacions riberenques no són cosa nova per a la ciutat, ja que en 1642 el Libre de Deliberacions de la Universitat granollerina dóna notícia d'una devastació que s'emportà moltes terres de les ribes i l'any següent, el 9 d'abril de 1643, una riuada del Congost destruïa la presa de la sèquia del Molí. En els darrers cent anys, cal recordar l'avinguda del 1898, i darrerament les del 15 de desembre de 1943 i 22 de febrer de 1944, les

quals provocaren la inundació dels horts propers al riu, de les cases de la dreta del Congost, immediates al pont de la carretera de Caldes i d'algunes cases -llavors aïllades- de la riba esquerra. Amb posteritat a aquesta devastació destaca per la seva magnitud, encara que continguda en relació a la del 44, la de la tardor del 1962, tan desastrosa al Vallès Occidental, però que a Granollers, pel contrari, provocà tan sols una bona crescuda del riu, alguna inundació marginal i la presa de mesures de precaució a les zones urbanes pròximes al Congost. Els afluent del Congost al terme de Granollers són els torrents que baixen de les serres oriental i occidental, tots d'escassa envergadura hidrogràfica, si exceptuem a la riera Carbonell o de Corró, límit en el seu darrer tros entre els termes de les Franqueses i Granollers, la qual recull les aigües de les parròquies de Corró d'Avall, Corró d'Amunt, Marata i Samalús (BAULIES, 1965). Una dada d'interès, fonamental, per altre costat per a la prosperitat agrària, va ser el projecte del Capità General Manuel de la Concha, qui el 1840 i per a solucionar qüestions del cabal del riu, decideix canalitzar una part de les aigües del Ter per transvasar-les al Congost, d'acord amb el desig de la comunitat cartoixana de Montalegre (BAULIES, 1986). La seva part baixa, va ser denominada al segle X com riu Vallès (GARCIA-PEY, 1990).

Bibliografia

BAULIES I CORTAL, Jordi (1965) Granollers. Barcelona, Biblioteca Selecta, volum. 372.
BAULIES I CORTAL, Jordi (1986) "Del Decret de Nova Planta al 1850", Estudis de Granollers i del Vallès Oriental, Núm. 1, Aproximació al medi natural i a la història de Granollers, pp. 59-64 Granollers: Servei Municipal de Cultura.
BOSCH, R. (2000a). Anàlisi de la connectivitat entre Collserola i Sant Llorenç del Munt. Manuscrit.
BOSCH, R. (2000b). Elements per a la formulació d'unes directrius territorials de connectivitat ecològica al Vallès. Direcció General de Patrimoni Natural i Medi Físic. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya.
DIEGO, F.; MARTÍN, J.; RIBAS, J. (1994). Connexions biològiques entre els espais d'interès natural del Vallès. Criteris de conservació. Generalitat de Catalunya. Departament de Medi Ambient. Direcció General de Patrimoni Natural i Medi físic. Manuscrit.
GARCIA-PEY, Enric (1990) Recull onomàstic de Granollers: Motius, topònims, nomenclatura, Estudis de Granollers i del Vallès Oriental, Núm. 3, Granollers, Ajuntament de Granollers.
MAYOR, X. (2000). Delimitació dels espais de connexió biològica entre les serres de Sant Llorenç del Munt i de Collserola. Direcció General de Patrimoni Natural i Medi Físic. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya.
MAYOR, X., TERRADES G. (1999). Connectivitat biològica i Pla d'espais d'interès natural: Diagnosi general (etapa 1). Direcció General de Patrimoni Natural i Medi Físic. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya.
RIBAS, Josep (2000) Cens dels ocells nidificants al Congost a Granollers-Canovelles. Mollet. Document mecanografiat.
ROMERO, F. Xavier et al. (2000) Turisme naturalista. Granollers: Taller d'Ocupació "la Font". Document mecanografiat.

